

همایش های علمی و نشریات، به مثابه صور رايج گفتمان علمی

آقای محسن حسین زاده

بررسی اجمالی تاریخ سیر تطور اندیشه های بشر، چه در حوزه علوم طبیعی و چه حوزه علوم انسانی، یک نکته را روشن می کند و آن اینکه، در هر مقطع زمانی که غنای محیط علمی و تضارب آراء در یک جامعه بیشتر شده، احتمال ظهور اندیشه های بدیع و پیش برنده دانش، به همان میزان فزونی یافته است. از نمونه های بارز این مقاطع تاریخی، می توان به یونان پیش از میلاد، قرن 4 و 5 هجری در تمدن اسلامی و قرن 12 و 13 میلادی در آستانه رنسانس اشاره کرد؛ گویی تولید علم، پیوند عمیقی با غنا و تنوع محیط نظریه پردازی دارد.

اگر در گذشته، تضارب آراء، بیشتر به شکل کرسی های گفتمان و مناظره بوده، امروزه دو قالب همایش های علمی و نشریات، به مثابه صور رايج گفتمان علمی شناخته شده است. طبیعی است ایجاد روح مشارکت علمی در جشنواره ها و افزایش مهارت پژوهش، از اولویت های مراکز علمی و محیط های آموزشی خواهد بود. آسیب شناسی وضعیت تولید علم در ایران، دو نکته را روشن می سازد: اول اینکه باید همه لوازم تولید علم، از جمله موضع بی طرفی و عدم وجود گرایش های از پیش جهت دهنده، به نحو کامل و نه شعاری رعایت شود و دوم اینکه تولید علم ممکن است با تلقی کمی به نوعی فعالیت اداری فروکاسته شود و کیفیت آثار تولیدی در نظر گرفته نشود و این مسئله ای است که هم در حوزه و هم دانشگاه که گام های چشمگیری در طبقه بندی کردن فرایند تولید علم برداشته اند، باید به شدت مورد توجه قرار گیرد تا با اتخاذ سیاست های پژوهش محوری از تولید کارهای صرفاً صوری پرهیز شود. در کشور ما ایران اگر حوزه و دانشگاه متکفل تولید علم هستند، سبک مطالعه پژوهش محور باید جایگزین سبک رايج امتحانی و اصطلاحاً پاس کردن واحدها شود و طلبه و دانشجو از همان سال های نخست تحصیل با روح پرسشگری و مهارت پژوهشی خو بگیرد.

مدرسه علمیه امام صادق (ع) دماوند از دیرباز محل تردد اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، از جمله علامه طباطبایی و علامه جعفری تا بزرگانی چون آیت الله جوادی و دکتر محقق بوده و طلاب جوان همیشه با جلسات و مباحثات علمی مأنوس بوده اند. امسال شورای سیاست گذاری مدرسه با هدف ارتقا سطح پژوهشی طلاب، طرح های متفاوتی را در نظر گرفته که اولین جلوه آن در حضور موفق طلاب مدرسه دماوند در جشنواره علامه حلی (ره) پدیدار شد. برخی از این برنامه ها عبارتند از:

1. در نظر گرفتن واحد مستقلی به عنوان واحد جشنواره علامه حلی (ره) در معاونت پژوهش که وظیفه هدایت مراحل نگارش مقاله شامل انتخاب موضوع، انتخاب استاد راهنما، جلسات مشاوره و... را بر عهده دارد؛
2. تشکیل کارگروه های پژوهشی در 4 رشته کلام، علوم قرآنی، ادبیات عرب و اصول؛
3. تشکیل پرونده پژوهشی برای تمامی طلاب مدرسه جهت تعیین سطح علمی و رزومه مقالات؛
4. دعوت از اساتید و نخبگان جهت تدریس روش تحقیق در علوم اسلامی؛

5. نشریه داخلی برای معرفی پژوهشگر برتر ماه که در هر شماره، یکی از طلاب پژوهشگر موفق را به همراه آثار پژوهشی وی معرفی و از طلاب و اساتید مدرسه درباره نقد و بررسی مقاله وی نظرخواهی می کند و در واقع، این نشریه داخلی به صورت تقریبی، شکل نوشتاری جلسات دفاع پایان نامه خواهد بود. در این نشریه، ابتدا رزومه علمی طلبه برگزیده معرفی می شود و سپس یکی از مقالات موفق وی در تابلوی نشریه قرار می گیرد و همزمان از دو تن از

اساتید مدرسه درباره کیفیت مقاله وی یادداشتی تهیه می‌گردد. طلاب مدرسه نیز نظرات خود را در ستون ویژه‌ای که در تابلو تعبیه شده ابراز می‌دارند.

برنامه‌های پژوهشی مدرسه معمولاً ابتدای هر تابستان اعلام می‌شود و طلاب عزیز با کلیاتی از طرح‌های جدید آشنا می‌شوند. همچنین، ابتدای هر تابستان، لیستی از موضوعات پیشنهادی برای پژوهش به طلاب ارائه می‌گردد. ان شاء الله در شماره آتی نشریه مرآت، گزارش مفصلي از فعالیت‌های پژوهشی مدرسه ارائه خواهد شد.

در پایان لازم می‌دانم از زحمات و دلسوزی‌های مسئولین جشنواره، به‌خصوص دبیر محترم حجه الاسلام و المسلمین سماوات قدردانی کنم؛ همچنین بابت دلسوزی‌ها و پیگیری برادر اندیشمند جناب آقای شمس و همچنین زحمات بی‌دریغ برادر ارجمند جناب آقای ایرانشاهی تشکر ویژه دارم.